

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd/deeltijd

Hogeschool Rotterdam

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Communicatie
voltijd/deeltijd

Hogeschool Rotterdam

CROHO nr. 34405

Hobéon Certificering

Datum

19 maart 2020

Auditpanel

Drs. J.H. van den Hoff
Drs. M. Hellingman-van Hooidonk
Drs. W. Michels
L. van Ewijk

Secretaris

Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, september 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Communicatie
registratienummer croho	34405
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Rotterdam
varianten	Voltijd en deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	10 december 2019

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Communicatie van Hogeschool Rotterdam (HR) leidt studenten op tot communicatiedeskundigen die na hun opleiding terecht kunnen in een breed werkveld, van communicatiebureaus tot en met de rijksoverheid. Ook kunnen afgestudeerden als ZZP'er aan de slag.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert de set competenties, die voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant geldt, op het beroeps- en opleidingsprofiel dat landelijk is vastgesteld. De competenties voldoen aan de eisen wat betreft de oriëntatie, de inhoud en het niveau. Het profiel is mede opgesteld en gevalideerd door het werkveld waarbij internationale referentiekaders een rol hadden bij het definiëren van het bachelorniveau. De onderzoekscomponent is in het opleidingsprofiel opgenomen. Internationalisering als onderdeel van de professionele communicatiedeskundige oriëntatie is beleidsmatig uitgewerkt en wordt nog vertaald naar het herzien onderwijsaanbod. Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 1 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding hanteert wat vormgeving en inhoud betreft een voltijd en deeltijd programma dat studenten als uitdagend en gestructureerd ervaren. De doelstellingen van de verschillende onderwijsenheden vormen een adequate vertaling van de competenties. De opleiding laat in ruime mate wisselwerking zien met de beroepspraktijk; het praktijkdeel in de opleiding is substantieel en relevant. Zowel de voltijd- als de deeltijdstudenten krijgen ruimschoots de gelegenheid om praktijkervaring op te doen. Het programma biedt studenten de mogelijkheid om zich ook op internationaal terrein te bekwamen in het vakgebied. De onderzoekscomponent binnen het programma is duidelijk uitgewerkt. De opleiding heeft zicht op het studiesucces van studenten en neemt bij studievertraging maatregelen. Het docententeam beschikt over kennis en expertise om het programma uit te voeren. Binnen het team is sprake van een professionele, informele cultuur, gericht op samenwerking en kwaliteitsverbetering. De opleiding biedt docenten de gelegenheid om zich verder te professionaliseren, zowel didactisch als vakinhoudelijk. De studiebegeleiding is effectief, onder meer door inzet van deskundige coaches. Op basis van bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 2 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding hanteert een toetsvisie die aansluit op het didactisch concept. Er is sprake van valide, betrouwbare en transparante toetsen. Ook de variatie in toetsen is op orde, afgestemd op het voorafgaande onderwijs en de doelstellingen. De examen- en toetscommissie dragen zorg voor de borging van het bachelorniveau en stimuleren het kwaliteitsbewustzijn rond toetsing, onder meer door ondersteuning te bieden bij toetsconstructie en het organiseren van kalibratiesessies. Op basis van bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 3 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerniveau van de opleiding beoordeelt het auditpanel als van bachelorniveau; studenten realiseren de beoogde leerresultaten. Het werkveld is te spreken over de afgestudeerden; alumni zijn te spreken over het niveau van de opleiding en de aansluiting op het werkveld. Op basis van bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 4 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de bacheloropleiding Communicatie van de Hogeschool Rotterdam in de varianten voltijd en deeltijd en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over bachelor-niveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van de accreditatie van deze opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 18 maart 2020.

3. INLEIDING

De hbo-bacheloropleiding Communicatie maakt deel uit van het Instituut Communicatie, Media & Informatietechnologie van de Hogeschool Rotterdam. Behalve de opleiding Communicatie behoren hiertoe Communication and Multimedia Design, Creative Media and Game Technologies, Informatica en Technische Informatica. De Hogeschool Rotterdam biedt de opleiding Communicatie aan in de varianten voltijd en deeltijd. Laatstgenoemde is klein: jaarlijks stromen een beperkt aantal studenten in. Bekeken wordt of de opleiding de deeltijdvariant ook in de toekomst aanbiedt.

De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan, zo schrijft de opleiding, van de ontwikkeling van een beroepsprofiel en daarmee de aanscherping van de visie van de Rotterdamse opleiding op de communicatieprofessional van de toekomst: de *'smart connector'*. Deze profilering heeft geleid tot de inhoudelijke en didactische vernieuwing van het programma.

Ten tijde van de audit was er sprake van een 'huidig' programma voor de studie jaren 2, 3 en 4 en een 'herzien' programma in het eerste studiejaar, de propedeuse. In 2023 is het herziene programma volledig geïmplementeerd. Het auditpanel heeft beide programma's bestudeerd en besteedt in deze rapportage hier aandacht aan. De opleiding ziet de komende jaren, tot 2023, als een periode waarin zij (1) transformeert vanuit het denken in communicatiegebieden naar onderwijs vanuit een duidelijke beroepsprofilering, gebaseerd op het nieuwe landelijke opleidingsprofiel, en (2) van door de opleiding gestuurd onderwijs naar onderwijs waarbij de student zelf de regie over zijn leerproces heeft.

Vorige accreditatie

De opleiding is in 2013 door een auditpanel beoordeeld, in 2014 gevolgd door een positief accreditatiebesluit door de NVAO. In haar besluit heeft de NVAO een aantal aandachtspunten opgenomen die we hier verkort, met de verbeteracties van de opleiding, weergeven. Het panel stelt vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen.

Aandachtspunten	Verbeteractie door de opleiding
Besteed meer aandacht aan internationalisering	De opleiding heeft het aspect internationalisering in het programma opgenomen.
Maak de door de opleiding toegevoegde zesde competentie 'innovatie' duidelijker zichtbaar.	De opleiding heeft deze competentie verder uitgewerkt en besteedt er bij verschillende studieonderdelen expliciet aandacht aan.
Werk aan een stevige kennisbasis, een <i>Body of Knowledge</i> .	De opleiding heeft de kennisbasis duidelijk vormgegeven en in het programma opgenomen.
Verschillende afstudeerwerken behandelen vooral het middelenniveau, waarbij minder aandacht is voor het conceptuele en strategische niveau. Zoek meer de diepte wat betreft het theoretisch kader.	Studenten dienen in hun afstudeerwerk expliciet aandacht te besteden aan theorievorming en dit te relateren aan hun onderzoek.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Huidige programma, jaar 2-4

De communicatieopleiding van de Hogeschool Rotterdam baseert zich voor haar voltijd- en deeltijdvariant nog op een in 2011 landelijk vastgesteld beroepsprofiel, waarbij internationale referentiekaders een rol hebben gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau. Dit profiel is 'vertaald' in vijf competenties:

1. Analyseren en onderzoeken.
2. Ontwikkelen van en communiceren over communicatiebeleid.
3. Plannen en organiseren.
4. Creëren en plannen.
5. Representeren.

De Rotterdamse opleiding heeft hier een zesde competentie aan toegevoegd: Innoveren. Dit beroepsprofiel is gevalideerd door het beroepenveld waarvoor Communicatie opleidt. Het ontwikkelproces van dit landelijke profiel impliceert een brede oriëntatie op het beroepsdomein van de bacheloropgeleide communicatiedeskundige. In periode na 2011 is dit profiel regelmatig aangepast op basis van ontwikkelingen in het werkveld om vervolgens in 2018 in zijn geheel vervangen te worden door een herzien profiel (zie hierna).

Specifiek voor de Rotterdamse opleiding geldt dat zij studenten opleidt tot '*smart connectors*'. De opleiding definieert dit als volgt: '*Een smart connector onderhoudt en legt betekenisvolle relaties in een netwerk van interne en externe belanghebbenden. Hij creëert waarde voor alle betrokkenen van de organisatie en voor de organisatie zelf. Dit doet hij door de context in kaart te brengen, signalen te duiden en deze te vertalen naar passende communicatieacties*'. Deze definitie is tot stand gekomen na raadpleging van het werkveld.

Het auditpanel is zeker te spreken over het *smart connector*concept, i.c. de profilering van de opleiding op dit terrein. De opleiding kan dit concept nog duidelijker dan thans het geval is vertalen naar beroepsrollen. De koppeling tussen de *smart connector* en een beroepsrol wordt dan duidelijker. Tevens realiseert de opleiding daarmee haar ambitie om onderwijs vanuit een duidelijke beroepsprofilering te geven. Verkén vanuit het profiel *smart connector* de specifieke invalshoek naar ondersteunende domeinen zoals netwerkanalyse, *stakeholders* management, *public affairs*, lobbyen, issue management, omgevingscommunicatie en modellen als de *customer journey*. Beschrijf wat de rol en meerwaarde is van een *smart connector* in die gebieden.

De afgestudeerde communicatiedeskundige van de Hogeschool Rotterdam is een *smart connector*. Zijn rol is met name die van *linking pin*. De *smart connector* brengt binnen- en buitenwereld met elkaar in verbinding waarbij het coachen en begeleiden van anderen meer nadruk krijgt. Hij is in staat om informatie te duiden en partijen binnen en rondom organisaties te helpen bij hun communicatie. Het is de taak van de *smart connector* om mensen met elkaar te verbinden door middel van data, informatie, emotie en technologie. Met dit concept onderscheidt de opleiding zich van andere communicatieopleidingen.

Herzien programma, jaar 1

Binnen het landelijk overleg van communicatieopleidingen is in 2018 een nieuw LOCO-competentieprofiel ontwikkeld. Ook hiervoor geldt dat internationale referentiekaders een rol hadden bij het definiëren van het bachelorniveau. Dit profiel is vervolgens uitgewerkt in zes kerngebieden¹ die richtinggevend zijn voor de communicatieopleiding:

1. Context & Strategie.
2. Doelgroep & Gedrag.
3. Concept & Creatie.
4. Planning & Organisatie.
5. Overtuiging & Draagvlak.
6. Verbinding & Begeleiding.

Deze kerngebieden vormen de basis voor de beroepsgerichte competenties uit het Rotterdamse *smart connector*profiel. De opleiding heeft de afgelopen jaren het concept van de *smart connector* verder uitgewerkt, aangescherpt en ingekleurd tot het *smart connector*profiel. Dit is volgens het auditpanel op een inzichtelijke wijze gebeurd. Ter illustratie hiervan de volgende uitwerking van één kerngebied uit het landelijk kwalificatieprofiel 2018:

Kerngebied landelijk kwalificatieprofiel LOCO (2018)	Competentie <i>smart connector</i>
Context en Strategie	De <i>smart connector</i> kan relevante ontwikkelingen die spelen rondom communicatievraagstukken duiden om, indien nodig, de communicatiestrategie te optimaliseren en de relatie met de stakeholders te onderhouden en te verbeteren. Hiervoor brengt hij de interne en externe omgeving in kaart en onderzoekt hoe de organisatie zich verhoudt tot relevante stakeholders en maatschappelijke trends. Hij is zich daarbij bewust van de continu veranderende werkelijkheid.

De competentie Analyseren en Onderzoek komt in de nieuwe opzet niet expliciet terug. Zij maakt deel uit van de competenties 'Context & Strategie' (zie tabel hierboven) en 'Doelgroep & Gedrag'. Analyseren en onderzoeken is in het nieuwe profiel over alle kerngebieden 'uitgesmeerd'. Het auditpanel stelt vast dat het onderzoekend vermogen aan bod komt in de competenties. Binnen het nieuwe beroepsprofiel van het LOCO is onderzoek geïntegreerd in de zes kerngebieden van het kwalificatiemodel. De opleiding is gestart met de invoering hiervan, maar het verdient nog verdere uitwerking, zo stelt het auditpanel vast.

Het opleidingsprofiel van de communicatiedeskundige ontbeert (nog) een expliciete focus op internationalisering en diversiteit. De opleiding leert studenten hoe zij kunnen netwerken. De *smart connector* doet dit in Rotterdam binnen een interculturele context. Dit verbinden houdt niet op bij de Nederlandse landsgrenzen hetgeen voor de opleiding betekent dat inzichten vanuit de hele wereld haar interessante perspectieven kunnen opleveren die zij inzet bij communicatievraagstukken.

¹ Het LOCO heeft het niet meer over 'competenties' maar over 'kerngebieden'. In deze rapportage gebruiken wij beide termen.

Een volgens het auditpanel belangrijk aspect op het terrein van internationalisering. De opleiding houdt rekening met een multiculturele stakeholdersgroep. Van de afgestudeerde *smart connector* verwacht de opleiding dat deze zich ontwikkelt tot 'global citizen' met een 'global soul' die zijn weg vindt in de internationale context van het werkveld. Mede gelet op de ambities en hetgeen de opleiding in het onderwijs (zie Standaard 2) op het punt van internationalisering realiseert, zou volgens het auditpanel de opname van internationalisering in het eigen opleidingsprofiel voor de hand liggen.

Uit het gesprek dat het panel met vertegenwoordigers uit het werkveld en alumni voerde, bleek hun betrokkenheid bij de opleiding. De opleiding organiseert jaarlijks overleg met het werkveld waarin de uitwisseling over actuele thema's centraal staat. Met stagegevers en communicatiebedrijven bespreekt de opleiding ontwikkelingen en de implicaties hiervan voor de competenties.

Weging en Oordeel

De opleiding baseert de competenties, die gelden voor de voltijd- en deeltijdvariant, op een 'oud' (2011) en een herzien (2018) beroeps- en opleidingsprofiel. De competenties voldoen aan de vereisten wat betreft oriëntatie, inhoud en niveau. Het profiel is door een brede vertegenwoordiging vanuit het werkveld gevalideerd, waardoor het aansluit bij de actualiteit en de eisen van het werkveld. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau. Onderzoek is in het opleidingsprofiel verankerd, internationalisering kan de opleiding explicieter hierin opnemen. De profilering/positionering van de opleiding is ten opzichte van andere communicatieopleiding duidelijk door het *smart connector* profiel. De inbreng van het werkveld is voor de ontwikkeling van de opleiding betekenisvol en de contacten worden ook op strategisch niveau effectief onderhouden. Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 1 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

De opleiding wordt uitgevoerd in twee varianten: voltijd en deeltijd. Voor beide varianten geldt een nominale studieduur van vier jaar waarbij deeltijdstudenten de eerste twee studiejaren volgen en afsluiten bij de Associate Degree Crossmediale Communicatie.

De curriculumcommissie, de opleidingscommissie en de beroepenveldcommissie hebben ieder een eigen kwaliteit borgende rol bij zowel de vormgeving als de inhoud van het programma. De curriculumcommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de actualiteit van het programma en de mate waarin dit de set competenties dekt. De opleidingscommissie heeft een adviserende rol bij de inhoud en vormgeving van het onderwijs. Cursushouders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van een studieonderdeel. Om een vinger aan de pols te houden bij het herziene programma, overleggen majorbegeleiders en leerteamcoaches wekelijks over de voortgang en knelpunten.

Huidige programma voltijd

De beroepsgerichte (*smart connector*) competenties vormen het uitgangspunt, de basis voor het huidige ('oude') en het herziene programma. Bestudering van het huidige programma laat zien dat de opleiding de competenties heeft geconcretiseerd in verschillende beheersingsniveaus met leerdoelen voor het programma.

Het huidige voltijdprogramma is inzichtelijk opgebouwd waarbij de student studieonderdelen volgt die de kennisbasis van de *smart connector*. De studieonderdelen Medialandschap en Onderzoek worden geboden in jaar 1. Observatietechnieken en Smart Data in jaar 2. Observatietechnieken en Smart Data zijn onderzoekstechnieken die onderdeel zijn van de onderzoekslijn. Tevens werkt de student aan projecten, bijvoorbeeld op het terrein van Buzzmarketing, Mediaproducties en Emerging Media. Staat in het eerste studiejaar het thema 'Media' centraal, in het tweede studiejaar ligt het accent op de '3C's': Context, Concept en Content. Deze vaste, systematische aanpak van Context naar Concept naar Content is waardevol, zo stelt het auditpanel vast. Van belang is dat studenten in hun producten aandacht besteden aan deze '3C's'. Dit is nu niet altijd het geval. Het derde jaar bestaat uit de verdieping en de integratie van de 3C's (in jaar twee los aangeboden) door middel van stage, het Innovation Lab en vakinhoudelijke verdieping: Branding en Reputatiemanagement. Tevens is er aandacht voor Internationale communicatie, Crisiscommunicatie en een voorbereiding op het afstuderen. Hiermee besteedt de opleiding volgens het auditpanel voldoende aandacht aan recente thema's in het vakgebied. In het laatste studiejaar volgt de voltijdstudent zijn minor en studeert hij af. Hij kiest dan voor een minor binnen of buiten de opleiding, bijvoorbeeld op het terrein van Crossmediale journalistiek of Verandermanagement en interne communicatie. Studenten geven aan tevreden te zijn over het programma, het is uitdagend en voldoende gestructureerd.

Kenmerkend voor de opleiding is de wisselwerking tussen praktijk en theorie, tussen kennis en vaardigheden en tussen de kennisleerlijn en de praktijklijn. De kennisleerlijn is goed verbonden met de praktijk. In feite, zo stelt het auditpanel vast, vormen theorie en praktijk vanaf de start van de opleiding een eenheid. Het panel waardeert de sterke wisselwerking die het programma biedt. Naast de kennis- en praktijkleerlijn onderscheidt de opleiding een derde leerlijn: de studentgestuurde lijn. De student geeft hier zelf invulling aan binnen de kaders van de stage, minoren en het afstuderen.

De onderzoekscomponent is in het programma verwerkt. In jaar 1 als een aparte cursus onderzoek. In jaar 2 in elke periode één aparte cursus per onderzoekstechniek. In jaar 3 en 4 geïntegreerd in de cursussen. Verder is onderzoek opgenomen in de overige studieonderdelen. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding haar studenten op een systematische wijze voorbereidt op het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek. De kanttekeningen die het panel hierbij maakt komen onder standaard 4 terug.

Daarnaast kent de opleiding een voltijd vwo-route en een voltijd Ad-doorstroomroute. Jaarlijks volgen ongeveer tien studenten de vwo-route. Zij doorlopen in het eerste studiejaar een op maat gemaakt programma. Het auditpanel stelt vast dat dit identiek is aan het tweede studiejaar van het voltijdprogramma, aangevuld met een aantal studieonderdelen uit de propedeuse. Vervolgens stromen zij door naar het derde studiejaar en volgen daar het reguliere voltijdprogramma.

Studenten die de Associate Degree Crossmediale Communicatie hebben gevolgd binnen de hogeschool, kunnen in het derde studiejaar instromen van zowel de deeltijd- als de voltijdvariant. Zij volgen in de eerste periode van het derde studiejaar een instroomprogramma om hen voor te bereiden op het bachelorniveau. Het auditpanel stelt vast dat dit instroomprogramma adequaat is vormgegeven en instromende studenten voldoende gelegenheid biedt om kennis te maken met de opleiding. Na het instroomprogramma in periode 1 lopen de studenten in periode 2 stage en volgen zij in periode 3 en 4 het reguliere programma. De opleiding draagt er zorg voor dat zij deze studenten extra begeleidt. In het vierde studiejaar volgen de minor en studeert de student af.

Huidig programma deeltijd

Voor de deeltijdvariant geldt dat het programma in grote lijnen identiek is aan het voltijdprogramma. De verschillen tussen beide programma's zijn als volgt samen te vatten:

- Studenten volgen in het derde studiejaar een aantal *capita selecta* naast vast voorgeschreven studieonderdelen zoals Mediaplanning, Accountmanagement, Reputatiemanagement en Media & Maatschappij.
- Deeltijd heeft een omvangrijke praktijkcomponent waarbij de student binnen zijn eigen werkplek aan opdrachten werkt.
- De deeltijdstudent heeft op het eind van het derde studiejaar een assessment waarbij de opleiding alle competenties op het dan vereiste niveau toetst. In het vierde studiejaar volgt hij het studieonderdeel *Are you connected* dat is samengesteld uit het voltijdse minorenaanbod, en studeert in het tweede semester af.

Herzien programma

De basis van het herziene programma vormt het aangescherpt profiel uit 2018. De opleiding heeft het nieuwe beroepsprofiel en de kennisbasis naar de *smart connector* 'vertaald', hetgeen de positionering van de opleiding ten opzichte van andere communicatieopleidingen ten goede komt. In de propedeuse van het herziene voltijdprogramma werkt de student aan vier majors uit de kennisbasis: Identiteit & organisatie, Medialandschap en planning, *Customer journey* en Content creatie. De opleiding besteedt aandacht aan onderzoeksvaardigheden volgens het concept van geïntegreerd onderwijs en een geïntegreerde onderwijsvisie op onderzoek.

In dit verband geeft het auditpanel de opleiding graag mee om in het vervolg van de opleiding blijvend aandacht te besteden aan onderzoeksvaardigheden, met name op het terrein van big data en data analyse is sprake van snelle ontwikkelingen waar ook de communicatiedeskundige mee te maken krijgt. Communicatie wordt steeds meer digitaal, mobiel en beeld bepaald. Het gaat niet alleen om beeldselectie maar ook om beeldproductie en beeldvoering. De opleiding kan de verschuiving van tekst- naar beeldcommunicatie in het herzien programma nog sterker oppakken.

Binnen de kaders van deze majors volgt de student onderwijs op het terrein van de zes nieuwe LOCO-competenties. Volgens het auditpanel betreft het thema's die goed aansluiten bij de actualiteit en daarmee op het werkveld. De vaste weekindeling in de major met het telkens opleveren van een beroepsproduct kwalificeert het auditpanel als 'sterk'. Tevens volgt de student de studieonderdelen Nederlands en Engels, werkt hij in leerteams die een centrale plaats innemen in het herzien programma en volgt hij keuzeonderwijs. De begeleiding van de student is in orde: een majorbegeleider ondersteunt de student in zijn vakinhoudelijke en professionele ontwikkeling tijdens de uitwerking van beroepsproducten waar de student individueel of in groepsverband aan werkt. De hoofdfase van het herzien programma was ten tijde van de audit nog niet ontwikkeld, wel waren de contouren ervan zichtbaar.

Het panel stelt vast, na bestudering van het voltijd- en deeltijdprogramma, dat de opleiding onderwijs verzorgt dat de competenties afdekt. De voorgeschreven literatuur sluit aan op recente ontwikkelingen in het vakgebied en is op bachelorniveau. Leerlijnen zorgen in de eerste twee studie jaren voor een goede verticale samenhang. De thematische ordening borgt de horizontale samenhang. Een competentiematrix laat zien dat alle beoogde competenties in voldoende mate en telkens op een hoger niveau in het voltijd- en deeltijdprogramma aan bod komen.

Honoursprogramma

Studenten die zich verder willen ontwikkelen op het vakgebied, kunnen een honoursprogramma volgen. Zoals de opleiding het zelf uitdrukt: een honoursprogramma biedt de student de kans om over de grenzen van hun eigen vakgebied heen te kijken en om te leren interdisciplinair samen te werken. De opleiding heeft de aanloop naar dit honoursprogramma (het volgen van een pré-honoursprogramma dat de student afsluit met een assessment) alsmede het honoursprogramma zelf zorgvuldig opgezet en ingericht. Het auditpanel vindt dat de opleiding aan studenten die niet kiezen voor een honoursprogramma ook meer verdiepende literatuur kan aanbieden. Er zijn op dit vakgebied talloze prima publicaties.

Internationalisering

De opleiding besteedt binnen beide varianten aandacht aan internationale aspecten van het vakgebied. Zo leren studenten om in het Engels te communiceren, volgen zij het studieonderdeel Internationale Communicatie en kunnen zij in het buitenland stagelopen. In het vierde jaren kunnen zij de internationale minor *#GetConnected* volgen en kunnen zij tijdens hun minor een half jaar bij een van de buitenlandse partneronderwijsinstellingen onderwijs volgen. In 2019 hebben 28 vierdejaars studenten een minor in het buitenland gevolgd. Ook zijn er buitenlandse studenten die een minor bij de opleiding volgen. In 2019 waren dit er 25. In dit verband merkt het auditpanel op dat de opleiding kan overwegen om een internationale bachelor te starten. Die blijkt elders zeer succesvol te zijn. Elf studenten hebben vorige studiejaar een stage in het buitenland gelopen. Het ontwikkelen van culturele sensitiviteit vormt voor de opleiding een belangrijk item bij de verdere ontwikkeling van het onderwijs.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding haar studenten in ruime mate faciliteert om kennis te maken met het internationale werkveld en zich internationaal te profileren. De opleiding zoekt nog naar mogelijkheden om studenten ook dichterbij huis kennis te laten maken met de internationale context van het vakgebied.

Het *smart connector*profiel biedt haar de mogelijkheid om studenten te stimuleren zich te verdiepen in een doelgroep en in verschillende culturen.

Didactiek

Een belangrijk kenmerk van de opleidingsdidactiek is de relatie tussen theorie en praktijk. In het programma komt dit tot uitdrukking doordat studenten hun ervaringen uit de praktijk meenemen in de lessen en deze bespreken onder leiding van de docent. Kennis van de theorie passen voltijd studenten vervolgens toe in de praktijk. Kennisverwerving vindt plaats door middel van kennisgerichte hoorcolleges en binnen de kaders van werkgroepen. Studenten werken aan hun vaardigheden tijdens vaardigheidslessen en zelfstudieopdrachten. Beide programma's, voltijd en deeltijd, laten zien dat studenten ruim gelegenheid krijgen om zich vaardigheden eigen te maken. Bijvoorbeeld: in het tweede studiejaar van de 'oude' voltijdvariant volgen studenten het studieonderdeel Evenementenmanagement waarbij zij voor door hen gekozen opdrachtgever een evenement bedenken, opzetten, uitvoeren en evalueren. De meer flankerende studieonderdelen zoals Engels, Nederlands of Presenteren ondersteunen studenten bij het werken aan praktijkopdrachten en bij het zich eigen maken van de theorie.

Een goed initiatief volgens het auditpanel is het laten leren door studenten binnen een leerteam (zie hierna). Er ligt dan minder nadruk op de activiteiten van de docent als overdrager van kennis maar veelmeer op een coachende houding van de docent die studenten begeleidt in hun leerproces. In dit verband stelt het auditpanel vast dat het reflecterend vermogen bij studenten duidelijk aanwezig is.

Het auditpanel is te spreken over de aandacht die de opleiding besteedt aan taalvaardigheid, mede omdat afgestudeerde communicatiedeskundigen ook op dit terrein 'accountable' dienen te zijn: zij worden er op afgerekend. De opleiding biedt studenten in ruime mate taalonderwijs aan, zo stelt het auditpanel vast. Van belang is dat dit thema de volle aandacht blijft behouden binnen de opleiding omdat het auditpanel na bestudering van studentproducten vaststelt, dat de taalvaardigheid een aandachtspunt vormt.

Docenten

De opleiding heeft 47 docenten in dienst waarvan 92% over een didactische aantekening beschikt. Twee docenten zijn BKE-gecertificeerd en twee SKE²-gecertificeerd. In dit verband pleit het auditpanel ervoor om meer docenten in de gelegenheid te stellen een BKE-certificaat te behalen om zo deze kennisvermeerdering op het terrein van toetsing te formaliseren. Dat versterkt een 'toetscultuur'. 96% van de docenten beschikt over een mastergraad of is hiermee bezig. Drie docenten volgen een promotietraject. Bestudering door het auditpanel van de cv's alsmede het door de opleiding opgesteld profiel van het docententeam met een weergave van functies, taakomvang, opleidingsniveaus, vakdeskundigheden, werkveldervaring en didactische bekwaamheden, laten zien dat de docenten beschikken over de vakdeskundigheden die nodig zijn om het programma naar behoren uit te voeren. Studenten zijn tevreden over de vakinhoudelijke en didactische kwaliteit van docenten waarbij uiteraard sprake is van een zekere bandbreedte.

Naast vakdeskundigheid beschikken docenten over ruime ervaring in de beroepspraktijk. Enkele docenten zijn nog in de praktijk werkzaam. De opleiding biedt haar docenten de gelegenheid om zich verder te professionaliseren, mede naar aanleiding van de jaarlijkse gesprekscyclus tussen docent en management. Dit kan door het bijwonen van congressen, het volgen van een docentstage, een opleiding/cursus of training. De opleiding is lid van verschillende (kennis)netwerken waarin docenten participeren. Als een goed initiatief beschouwt het auditpanel de teambijeenkomsten waar docenten ervaringen en kennis uitwisselen. De lector en de hoofddocenten bieden docenten die betrokken zijn bij afstudeertrajecten scholing aan op het terrein van onderzoek.

² Basis Kwalificatie Examinering. Senior Kwalificatie Examinering.

De opleiding merkt nog op dat het proces van onderwijsvernieuwing bij de hierbij betrokken docenten heeft geleid tot *'training on the job'*: het werken aan onderwijsvernieuwing leidde bij hen tot meer kennis en inzicht in (aanpalende) vakgebieden en didactiek. Tevens heeft het bijgedragen aan meer deskundigheid op het terrein van toetsing. De werkdruk bij docenten blijft een thema. De opleiding verwacht dat dit significant afneemt als het herzien programma in alle studiejaar is ingevoerd.

Aansluiting vooropleiding en studeerbaarheid

Studenten geven aan dat de opleiding voldoende aansluit op hun vooropleiding. Een bevestiging hiervan ziet het auditpanel in de relatief lage uitvalcijfers in het eerste studiejaar: rond of onder 30%. Het opleidingsrendement na de propedeuse is hoog: rond 80%. De cijfers voor de deeltijd zijn door de geringe studentenaantallen niet betrouwbaar.

Studenten beoordelen de studeerbaarheid van de opleiding als goed. De informatievoorziening is adequaat en docenten zijn goed benaderbaar. In de herziene opleiding werkt de opleiding met leerteams. Een leerteamcoach ondersteunt het leerproces van de student bij de persoonlijke ontwikkeling, de professionele beroepshouding of bij het formuleren van ambities. Hij voorziet de student van feedback op zijn beroepsmatig handelen als *smart connector* tijdens leerteambijeenkomsten. Een goed initiatief volgens het auditpanel.

Weging en Oordeel

Zowel de vormgeving als inhoud van het huidige en het nieuwe programma in beide varianten zijn goed. De leerdoelen van de verschillende onderwijseenheden/periodes dekken de set competenties geheel af. De opleiding laat een goede wisselwerking zien tussen theorie en praktijk; het praktijkdeel in de opleiding is substantieel en relevant. De vaste, systematische aanpak van Context naar Concept naar Content is waardevol. Van belang is dat deze ook stelselmatig terugkeert in studentproducten. Stages zijn opgenomen in beide programma's. De opleiding kan op taalvaardigheid van studenten strakker sturen. Zowel het voltijd- als het deeltijdprogramma bieden studenten meerdere mogelijkheden om in aanraking te komen met de internationale context en dimensie van het vakgebied. De onderzoekscomponent binnen het programma en de betrokkenheid hierbij van lectoren en hoofddocenten kwalificeert het auditpanel als stevig. Studenten kunnen een honoursprogramma volgen; het minorenaanbod is adequaat. Professionalisering van de docenten heeft de opleiding goed op orde. Het docententeam beschikt over voldoende expertise, wel kan het aantal BKE-gekwalificeerde docenten omhoog. Studeerbaarheid van de opleiding is goed evenals de aansluiting van de opleiding op de vooropleiding van studenten. De relatief lage uitval is hiervan een bewijs. Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 2 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De opleiding besteedt in het toetsplan uitgebreid aandacht aan haar toetsbeleid en formuleert een aantal uitgangspunten die het auditpanel onderschrijft. Hiertoe behoren:

- de toename van de complexiteit van de toetsen naarmate de student in zijn studie vordert.
- de validiteit van de toetsen (koppelen aan de beroepspraktijk).
- het aansluiten van toetsen bij de werkvormen die de opleiding hanteert.

De toetsprogramma's voor de verschillende studiejaar laten zien dat de opleiding verschillende toetsvormen inzet. Het panel vindt het toetsprogramma van de opleiding zorgvuldig uitgewerkt en vanuit een heldere visie op toetsen ingericht. De toetsvormen zijn gevarieerd en afgestemd op het onderwijs en de leerdoelen van het voorafgaande onderwijs. Het onderwijs verschuift van kennisgestuurd in de propedeuse naar meer praktijkgestuurd in het afsluitende vierde studiejaar. In de propedeuse toetst de opleiding vooral kennis. In latere studiefasen toetst de opleiding met name inzicht.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding met het oog op de betrouwbaarheid het vierogen-principe inzet bij de constructie en de beoordeling van toetsen. Studenten zijn voldoende op de hoogte waar de opleiding hen op beoordeelt. De opleiding maakt toetsen voor studenten inzichtelijk in de studentenhandleidingen door middel van een toetsmatrijs en/of één of meerdere *rubric(s)*. De door het auditpanel bestudeerde toetsen zijn van voldoende kwaliteit: de opleiding toets zowel in breedte als in de diepte en zowel summatief als formatief. Ter illustratie: formatieve toetsing zag het auditpanel bij de feedback die docenten geven op door studenten gemaakte opdrachten en op door hen uitgevoerde taken. Studenten ervaren de toetsdruk als hoog, evenals hun docenten: er zijn veel summatieve toetsmomenten. De opleiding neemt maatregelen om de toetsdruk te verminderen waaronder het terugdringen van het aantal toetsmomenten. In dit verband merkt het auditpanel op dat bij een systeem waarbij feedback belangrijk wordt bij toetsing (de keuze voor een grotere rol van formatieve toetsing), vaak het assessment wordt ingezet om dit proces summatief 'af te hechten'.

De opleiding kiest ervoor, op basis van haar onderwijsconcept en de bijbehorende bouwstenen, waaronder kleinschalig onderwijs, veilige leeromgeving en formatieve evaluatie, om verschillende opties te hanteren om het lerend vermogen van de student te begeleiden en te stimuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van leerteams en door binnen de major twee begeleiders op een klas in te zetten. De opleiding zit daardoor dicht op de student en begeleidt deze door middel van formatieve evaluatie bij het zich eigen maken van de competenties en de hiervan afgeleide indicatoren. Hierdoor wordt de groei van de student inzichtelijk en meetbaar, hetgeen het beoordelen vergemakkelijkt. Het auditpanel juicht deze ontwikkeling toe.

Examinatoren formuleren op basis van een toetsmatrijs de toetsvragen en maken bij de niveaubepaling ervan gebruik van de competentiedekkingsmatrix. In deze matrix zijn competenties en studieonderdelen aan elkaar gekoppeld. Hierbij krijgen zij ondersteuning van de toetscommissie. Laatstgenoemde is tevens betrokken bij de toetsorganisatie en bij de evaluatie van toetsen.

Bij de ontwikkeling van een toets zijn meerdere personen betrokken waaronder de cursushouder en de docenten. Minimaal twee personen ontwikkelen een toets, daarbij ondersteund door docenten. Indien er sprake is van een toets voor een nieuw studieonderdeel, bespreekt de cursushouder de toets met docenten die het vak verzorgen.

Voor iedere toets is een toetsmatrijs beschikbaar waarin de opleiding onder andere de keuze voor een toetsvorm verantwoordt op basis van de leerdoelen. In een toetsmatrijs zijn tevens de richtlijnen opgenomen voor de toetsconstructie.

Voor de beoordeling van vaardigheden, projecten en de professionele en persoonlijke ontwikkeling zijn er beoordelingsformulieren en *rubrics*. De beoordeling op basis van *rubrics* is nog een punt van aandacht: de opleiding wijst er op dat subjectiviteit hier nog een rol kan spelen. De beoordelingscriteria zijn nog niet in alle gevallen voldoende scherp. De omschrijving in de *rubric* vindt het panel nog te weinig discriminerend voor een adequate beoordeling.

Voor het herziene programma geldt dat de opleiding haar uitgangspunten op onderdelen heeft aangescherpt. Zo moet het toetsprogramma een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de student zonder daarbij het lange termijnperspectief uit het oog te verliezen. De opleiding werkt met omvangrijkere toets- en onderwijsseenheden en spreidt de toetsmomenten om zo de toetsdruk te verminderen. Studenten maken individuele toetsen en werken in groepsverband aan beroepsproducten. Het verminderen van het aantal summatieve toetsen leidt ertoe dat de opleiding meer formatief toetst. Studenten krijgen zo meer ruimte, zoals de opleiding het aangeeft, om 'fouten te maken' alvorens een summatieve beoordeling volgt. Door meer nadruk te leggen op formatief toetsen krijgen student en docent beter zicht op de ontwikkeling van de student en op de onderdelen waar bijsturing/aanvullend onderwijs noodzakelijk is. De door het auditpanel bestudeerde toetsen uit het eerste studiejaar zijn wat niveau en vraagstelling betreft in orde.

De examencommissie van het instituut heeft een centrale rol bij het bewaken van de toetskwaliteit. Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de opleidingen die deel uitmaken van het instituut en een extern lid. Zij overlegt met zowel de directeur van het instituut als met vertegenwoordigers van de opleidingen over haar bevindingen rondom toetsing en examinering.

De toetscommissie rapporteert in een jaarverslag aan de examencommissie over haar bevindingen met toetsing. Het gaat daarbij over de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsen.

In een periode van vier jaar checkt de toetscommissie iedere toets minimaal één keer. Tevens controleert zij een door studenten gemaakte toets indien de evaluatieresultaten daartoe aanleiding geven. De toetscommissie heeft verder een belangrijke rol gehad bij de ontwikkeling van het herziene programma en bij de nieuwe toetsen. Tevens adviseert zij toetsontwikkelaars en deelt zij opleidingsbreed haar kennis rond toetsing.

Afstuderen

In de afstudeerhandleiding zijn de afstudeeropdracht, het afstudeerproces en de beoordeling beschreven. Het afstuderen bestaat voor beide varianten (en dit geldt dus ook voor de vwo-instromers alsmede de studenten die via de Ad zijn ingestroomd) uit een schriftelijk en een mondeling deel. Bij de start van het vierde studiejaar kiest de student een organisatie waar hij afstudeert. In samenspraak met zijn bedrijfsbegeleider vanuit de organisatie formuleert de student zijn afstudeeropdracht die hij vervolgens bespreekt met de studieloopbaancoach. Hij kan er ook voor kiezen om zijn afstudeeropdracht te presenteren aan twee docenten die hem verder helpen om de vraagstelling aan te scherpen.

Het auditpanel stelt vast dat gedurende het hele afstudeertraject de student veel contact heeft met zijn bedrijfsbegeleider. Met hem bespreekt hij oplossingsrichtingen, zijn adviesdocument, zijn keuzes en de wijze waarop hij draagvlak creëert binnen de organisatie voor zijn conclusies/aanbevelingen. Op deze wijze leert de student niet alleen onderzoek uit te voeren maar is hij tevens betrokken bij organisatieontwikkeling.

De bedrijfsbegeleider en de afstudeerbegeleider vanuit de opleiding hebben tijdens het afstudeertraject minimaal drie keer contact waaronder tijdens de laatste fase van het afstudeertraject waarbij het adviserend oordeel van de bedrijfsbegeleider besproken wordt. Laatstgenoemde geeft een adviserend oordeel over de beroepshouding en beroepsvaardigheden alsmede over de door de student bereikte competenties. Dit adviserend oordeel neemt de examinerator mee in het definitieve oordeel. De examinerator blijft eindverantwoordelijk voor het gegeven oordeel.

De beoordelings*rubric* vormt de basis voor het oordeel. Zowel de afstudeerbegeleider als een tweede onafhankelijke beoordelaar beoordelen onafhankelijk van elkaar het afstudeerwerk. Is het resultaat voldoende, dan volgen een adviesgesprek en een presentatie. Hierbij zijn de afstudeerbegeleider en een externe beoordelaar aanwezig. Zij beoordelen de student op de competenties 'Representeren' en 'Innoveren'. Voor dit mondeling examen geldt dat de student een voldoende score moet behalen. Uit de audit blijkt dat beoordelaars en begeleiders hun werkwijze en beoordelingssystematiek stelselmatig kalibreren. Een goede zaak, zo vindt het panel. Een tweede kalibratie vindt plaats met andere communicatieopleidingen, eveneens een sterk punt volgens het auditpanel. De examencommissie beoordeelt jaarlijks een aantal afstudeerwerken en bespreekt de resultaten hiervan met het management. Vervolgens gaat zij na of de opleiding haar aanbevelingen opvolgt.

De opleiding ziet mogelijkheden om het afstudeerproces, inclusief de beoordelingssystematiek, verder te verbeteren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aansluiting van het afstudeerproces op de rest van de opleiding door al in een vroege fase van de studie aandacht te besteden aan het leren schrijven van een theoretisch kader. Studenten geven aan behoefte te hebben aan meer structuur in de afstudeerhandleiding, ook willen zij meer duidelijkheid over de eisen die de opleiding stelt aan de verschillende (tussen)producten die zij opleveren tijdens het afstuderen. Afstudeerbegeleiders hebben recent afspraken gemaakt over de wijze waarop en de intensiteit waarmee zij studenten begeleiden.

Weging en Oordeel

De opleiding borgt de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing. De variatie in toetsen is in orde. De opleiding legt meer nadruk op formatief toetsen waardoor student en docent beter zicht hebben op de ontwikkeling van de student. De examencommissie en de toetscommissie staan borg voor het niveau van de opleiding en stimuleren een kwaliteitsbewustzijn rondom toetsing, onder meer door toetsconstructeurs te ondersteunen. De afstudeerprocedure is goed uitgewerkt waarbij de opleiding altijd op zoek is naar mogelijkheden om dit te verbeteren. De opleiding past het vierogen principe toe bij de beoordeling van studentproducten. De rol van het werkveld bij het beoordelingsproces is duidelijk afgebakend. De beoordelingswijze van toetsen is inzichtelijk en daarmee adequaat. Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 3 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit vijftien afstudeerwerken geselecteerd, bestudeerd en beoordeeld. De verdeling over voltijd en deeltijd is overeenkomstig de verhouding van de instroom van beide varianten. De conclusie van het auditpanel luidt dat de opleiding over de volle breedte communicatiedeskundigen aflevert die beschikken over het vereiste hbo-bachelorniveau.

De in de afstudeerwerken behandelde problematiek sluit aan bij ontwikkelingen in het werkveld met een duidelijke rol hierbij voor de communicatiedeskundige. Er is sprake van vooral traditionele adviesrapporten. De inhoud ervan sluit aan bij het nieuw ontwikkelde onderwijsconcept waarin de 3C's centraal staan. De student brengt de context in kaart, vertaalt de inzichten naar een passend concept en werkt dit uit in content. Het auditpanel plaatst de opmerking dat bij de laatste hier genoemde stap de implementatie van de adviezen niet teveel op de achtergrond moet raken. Er is over de gehele linie sprake van een voldoende onderbouwde onderzoeksopzet volgens een vast stramien. De competenties op het terrein van onderzoek trof het auditpanel in voldoende mate aan in de afstudeerwerken. De theoretische component is bij de meeste afstudeerwerken voldoende maar kan nog steviger; laat studenten dieper ingaan op de literatuurcomponent van hun afstudeerwerk. Conclusies en aanbevelingen zijn navolgbaar. Studenten kunnen beknopter formuleren wat de essentie is. Studenten weiden in hun afstudeerwerk breed uit, zij geven veel informatie die niet altijd relevant is. Een eindredactionele 'slag' is bij een aantal studentproducten gewenst. Het auditpanel stemt in, binnen de marges van 0,5 punt verschil, met de door de opleiding toegekende cijfers voor de afstudeerwerken.

Het auditpanel is positief over de ontwikkelmogelijkheden die de opleiding ziet rondom het verder verhogen van de kwaliteit van de afstudeerproducten van studenten. Ter illustratie: de opleiding wil studenten nog meer bagage meegeven rondom de selectie en toepassing van theorieën, modellen en bronnen. Het herzien programma biedt daartoe voldoende mogelijkheden.

Het werkveld is tevreden over het afstudeerniveau. Het onderzoek dat studenten uitvoeren in het kader van hun afstuderen beoordelen zij positief evenals de adviezen die studenten formuleren in hun afstudeerwerk. Zij hebben waardering voor de concrete producten die studenten opleveren en waar de opdrachtgever mee aan de slag kan. Alumni zijn eveneens tevreden over de opleiding alsmede over de kennisbagage die zij meekregen na hun afstuderen.

Weging en Oordeel Voldoet

De door het auditpanel bestudeerde afstudeerwerken zijn beroepsrelevant en representeren het bachelorniveau. Werkveld en alumni zijn tevreden over de opleiding en van mening dat afgestudeerden in het werkveld op bachelorniveau functioneren. Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 4 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding Communicatie van de Hogeschool Rotterdam leidt studenten op die beroepsbekwaam zijn na afronding van hun studie. De opleiding beschikt over goede contacten met het werkveld waarbij opleiding en werkveld in wisselwerking staan en studenten, mede door de ruime praktijkcomponent, een goed beeld krijgen van de eisen die het werkveld aan hen stelt.

Gelet op de kwaliteit van de opleiding Communicatie in de varianten voltijd en deeltijd en het feit dat afgestudeerden van de opleiding beroepsbekwaam zijn, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding.

6. AANBEVELINGEN

De vaste, systematische aanpak van Context naar Concept naar Content is zeker waardevol. De contextanalyse moet leiden tot enkele heldere inzichten. Deze zijn dan bepalend voor de positionering, de propositie en de strategie. Besteed hieraan meer aandacht zodat zowel positionering als propositie vaker terugkomen in de verschillende studentproducten.

Vertaal het concept van de *smart connector* ook naar beroepsrollen zodat de koppeling voor studenten duidelijker wordt. Geef daarbij aan wat de meerwaarde van de *smart connector* is zoals dat beschreven is in het nieuwe opleidingsprofiel (september 2019). Werk het profiel van de *smart connector* verder uit zodat dit ook een meer theoretische lading krijgt. Geef aan wat een *smart connector* bijvoorbeeld doet in het publieke domein en bij profit organisaties.

De opleiding doet al veel een internationalisering maar wees hierbij ambitieus. Ontwikkel een internationaliseringbeleid met duidelijke doelen waarbij het profiel van *smart connector* en wereldburgerschap ijkpunten vormen.

Werk nog meer samen met het werkveld. Zie hen niet alleen als opdrachtgever voor stages maar betrek hen ook bij het geven, het maken en het ontwikkelen van onderwijs. Zoek de co-creatie binnen langdurige samenwerkingen.

Integreer de theoriecomponent in de beroepsproducten en toets deze vervolgens. Hetzelfde geldt voor big data en data analyse. Studenten krijgen zo een beeld van hun kennis van en inzicht in dit aspect van onderzoek.

Eis van de studenten om, los van *online*-bronnen en een handboek, dieper op literatuur in te gaan die betrekking heeft op het onderwerp van hun afstuderen.

Afgestudeerde communicatiedeskundigen zijn '*accountable*' op het terrein van taalgebruik. Reken hen hier op af tijdens de opleiding. Wees niet te coulant en juist strenger met betrekking tot taalfouten. Leer de studenten nog beknopter te formuleren wat de essentie is.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam hbo-bacheloropleiding Communicatie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam hbo-bacheloropleiding Communicatie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling³ t.b.v. hbo-bacheloropleiding Communicatie, Hogeschool Rotterdam. Datum locatiebezoek: 10 december 2019.

Tijd	Betreft	Gesprekspartners (namen en functies/rollen)
08.30 – 08.45	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.45 - 09.45	Vooroverleg panel	
09.45 – 10.00	Welkom presentatie door de onderwijsmanager	Onderwijsmanager Instituutsdirecteur Alle betrokkenen bij de opleiding en de visitatie.
10.00 – 11.15	De markt presentatie opleiding De selectie werken voor 'ter inzage'; producten, toetsen, handleidingen, foto's, films. Inclusief bezoek studio en stadslab. Structuur: parcours 10 min	Docenten, studenten en opdrachtgevers
11.15 – 11.30	Pauze Intern overleg panel	
11.30 – 12.15	Gesprek met Studenten	1 gesprektafel, 2 studenten jaar 1 1 student jaar 2 Opleidingscommissie 1 student jaar 2 Peercoach 1 student jaar 3 1 student jaar 3 VWO route 2 studenten jaar 4 1 student jaar 4 deeltijd
12.15- 13.00	Lunch	
13.00 – 13.45	Gesprek met Alumni + werkveld	1 lid Beroepenveldcommissie 2 Alumni 2 Bedrijfsbegeleider afstuderen 2 begeleidende docent afstuderen Afstudeer Coördinator

³ In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Tijd	Betreft	Gesprekspartners (namen en functies/rollen)
13.45 – 14.45	Gesprek docenten	Docent en coördinator jaar 3 Hoofdocent onderzoek Docent en coördinator deeltijd Docent en coördinator internationalisering Docent en ontwikkelaar herziend programma Docent en coördinator Honours Program Docent en cursusontwikkelaar innovatie/technologie
14.45 - 15.00	Pauze	
15.00 - 15.30	Gesprek examencommissie/ toetscommissie	Voorzitter examencommissie Voorzitter toetscommissie.
15.30 - 16.00	Gesprek commissies	Voorzitter opleidingscommissie Voorzitter programma commissie/Trekker programma herziening Lector Voorzitter examencommissie Voorzitter Toetscommissie
16.00 - 16.15	Pauze	
16.15 – 17.00	Gesprek management	Onderwijsmanager Instituutsdirecteur
17.00 – 17.45	Intern overleg auditpanel	
17.45.- 18.05	Terugkoppeling	Iedereen

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak.

Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA en AeQui waarbij zij ieder twee hogescholen beoordeelden. Gedurende het traject hebben de voorzitters van de betrokken kernpanels met elkaar afgestemd over de opzet en de focuspunten van de audits.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen de visitatiebureaus gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit de drie visitatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken (of van portfolio's/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie (indien een opleidingscommissie vereist is).
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummers evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 29 oktober 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Communicatie van de Hogeschool Rotterdam, onder het nummer 008743. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	Communicatie
----------------------	--------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. J.H. van den Hoff	Voorzitter	De heer Van den Hoff is sinds oktober 2015 vanuit de Hogeschool van Amsterdam gedetacheerd bij Hogeschool Utrecht als Programma Manager nieuw curriculum opleiding Communicatie. Sinds augustus 2016 is hij in vaste dienst als coördinator en docent deeltijd bij de communicatieopleiding van de Hogeschool Utrecht.
Drs. M. Hellingman-van Hoidonk	Lid	Mevrouw Hellingman is eigenaar <i>Wepublic</i> ; adviesbureau op het gebied van reputatie, communicatie en public affairs. Ook is zij binnen <i>Wepublic</i> begeleider van studenten (scripties en stages).
Drs. W. Michels	Lid	De heer Michels heeft Nederlandse taal- en letterkunde gestudeerd in Nijmegen en NIMA Communicatie A en B behaald aan het Nederlands Instituut voor Marketing. Vanaf 1986 is hij docent communicatie aan Fontys Hogeschool.
L. van Ewijk	Studentlid	Mevrouw Van Ewijk studeert sinds september 2017 Communicatie aan de Hogeschool van Arnhem/Nijmegen.
Drs. G.W.M.C. Broers	Secretaris	De heer Broers is door de NVAO getraind en geregistreerd secretaris, en werkzaam bij Hobéon.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl